

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
1325/745

7/2701
29/05/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 07/04/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-4979 sayılı yazı,
b) 21/04/2008 tarihli ve 1044/573 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Süleyman Yağız tarafından Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2701 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2008

Sayın Süleyman YAĞIZ
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2701 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

“Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi” kenar başlıklı 160. maddesinde;

“(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.”

“Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri” kenar başlıklı 161. maddesinde;

“(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2008

(6) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâllerinde, bu Kanunun hükümleri uygulanmak koşuluyla, vali ve kaymakamların kişisel suçlarından dolayı haklarında genel hükümlere göre soruşturma yapılması kaymakamların mensup oldukları il ve valilerin bulundukları ile en yakın il Cumhuriyet başsavcısına aittir. Bu suçlarda kovuşturma yapmaya, soruşturmanın yapıldığı yerin görevli mahkemesi yetkilidir.”

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

Öte yandan, mülga 04/04/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148. maddesinde düzenlenen “Kamu davasını açmak için Adalet Bakanı Cumhuriyet savcısına emir verebilir.” hükmünün 14/07/2004 tarihli ve 5219 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3. maddesi ile yürürlükten kaldırılması ve benzer bir hükmün 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda da yer almaması nedeniyle 5271 sayılı Kanunun 170. maddesinin birinci fıkrasındaki “Kamu davası açma görevi, Cumhuriyet savcısı tarafından yerine getirilir.” hükmü ile 160. maddesinin birinci fıkrasındaki “Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.” hükümleri çerçevesinde kamu davasının açılması konusunda Adalet Bakanının Cumhuriyet savcısına emir verme yetkisi bulunmamaktadır. Kamu davasının açılması konusunda görevli ve yetkili kılınan makam Cumhuriyet başsavcılıkları olup, bu bağlamda telkinde bulunulması yada talimat verilmesi de söz konusu değildir.

II- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının (Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümü) 28/04/2008 tarihli ve 2008/957B.M. sayılı yazısıyla;

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca (Ceza Muhakemesi Kanununun 250. Maddesiyle Yetkili Bölümü) 2007/1536 numaralı soruşturma çerçevesinde aylar öncesinden toplanan deliller ve yapılan teknik takipteki bilgilere göre bazı şüphelilerin soruşturma kapsamına alındığı, Başsavcılığın gözaltı ve arama işleminin uygulanma saatiyle ilgili özel bir talimatının bulunmadığı; olay günü kolluk makamları tarafından bazı şüphelilerin saat 05.30 sıralarında uçakla yurtdışına gideceklerinin tespit edilmesi üzerine, gözaltı işlemlerinin erken saatte yapıldığı, ev ve işyeri aramalarının da aynı saatlerde olduğu, delillerin karartılmaması için bir şüpheli hakkındaki arama ve gözaltı işlemlerinin de eş zamanlı olarak erken saatlerde yürütüldüğü; daha önce de delillerin yok edilmemesi ve birbiriyle irtibatlı kişilerin haberleşmemesi bakımından kapsamlı soruşturmalarda yüzlerce arama ve gözaltı işleminin aynı şekilde sabahın erken saatlerinde yerine getirildiği;

Kanunlarımızda belli şartlarda arama ve gözaltı işlemlerinin günün her saatinde yapılabilecek bir soruşturma işlemi olduğu ve yukarıda belirtilen soruşturma sırasında da bu kapsamda kanuna aykırı bir durumun mevcut olmadığı;

Söz konusu soruşturmanın, onlarca kişinin dinlenmesi, yüzlerce bilgisayar kayıtlarının ve binlerce belgenin incelenmesi ile yürütüldüğü; üç Cumhuriyet savcısı ile çok sayıda kolluk amirinin soruşturmada görev aldığı; buna rağmen olayların akışı, soruşturmanın bir bölümünde başka bir olayın delillerinin ele geçirilmesi ve onun da aydınlatılması gereği gibi hususların soruşturmanın uzamasına sebebiyet verdiği, soruşturma ikmal edilmeden bir bölümü için kamu davası açıldığı taktirde, soruşturmanın ileri bölümleriyle ilgili belgelerin de mahkemeye sunularak aleniyet kazanacağı ve böylece ileriye dönük gizli yürütülen soruşturma bilgilerinin ortaya çıkacağı, bu sebeple soruşturmayı bölme imkânının da olmadığı;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

.../.../2008

Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre soruşturmanın gizli yürütüldüğü, soruşturma dâhilindeki belgelerin ve ifadelerin içeriğini yayınlamanın suç teşkil ettiği, buna rağmen bir kısım basın yayın organlarında soruşturmanın gizliliğini ihlal edecek veya soruşturma mercilerini etkileyecek şekilde yayınların yapıldığı, bunlarla ilgili olarak basın yayın organlarının bulunduğu Cumhuriyet başsavcılıklarına suç duyurusu yapıldığı ve hâlen de yapılmaya devam edildiği; ayrıca bu soruşturma ile ilgili suç teşkil edebilecek şekilde yayınların izlenip, ilgili Cumhuriyet başsavcılıklarına suç ihbarında bulunması için İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğüne talimat verildiği, bu talimat çerçevesinde sadece 2008 yılının ilk 3 ayında 472 suç duyurusu işleminin yapıldığı;

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 22/04/2008 tarihli ve B.05.1.EGM.0.12.05.05.9081-2563/75411 sayılı yazısıyla, İçişleri Bakanlığınca hiçbir basın ve yayın organına soruşturma ile ilgili bilgi ve belge verilmediği gibi, herhangi bir açıklamanın da yapılmadığı;

Bildirilmiştir.

III- Anayasanın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları" kenar başlıklı 98. maddesinin ikinci fıkrasında, "Soru, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibarettir." hükmüne yer verildiği; aynı maddenin son fıkrasında da soru ile ilgili önergelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemlerinin Meclis İçtüzüğü ile düzenleneceğinin öngörüldüğü;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, "Soru" kenar başlıklı 96. maddesinde "soru"nun kısa, gereksiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile Hükümet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bir bakandan açık ve belli konular hakkında "bilgi istemek"ten ibaret olduğunun belirtildiği; "Sorulamayacak konular" kenar başlıklı 97. maddesinde de; başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular ile tek amacı istişare sağlanmaktan ibaret konuların ve konusu evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan soruların sorulamayacağının hükme bağlandığı,

Malûmlardır.

Anayasanın ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yukarıda belirtilen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, önergede yer alan diğer soruların kişisel görüş ileri sürülmek suretiyle düşünce öğrenmeyi amaçladığı anlaşılmakla cevaplandırılmasına yasal imkân görülememiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan